

Отговорът на тероризма зависи от поставянето на правилния въпрос

Дата на публикуване:

петък, 9 Януари, 2015 - 14:55

Секция: [Анализи](#) ^[1]

Тема: [Тероризъм](#) ^[2]

Атаката срещу "Шарли ебдо" предизвика вълна на съчувствие и единение в цяла Европа. Ще се промени ли обаче европейската политика и взаимоотношения с околния свят? Представяме ви анализа на Мирослав Зафиров, специално за Портал Европа.

Случилото се в Париж е шокиращо. Смъртта на невинни хора отново показва, че отнемането на живот чрез демонстративно насилие е възможно и у дома, като отново постави под съмнение идеята, че "това не може да ни се случи".

Атентатът срещу редакцията на френския хумористичен вестник "Шарли Ебдо" демонстрира отново, че увереността, с която мислим себе си, като остров на спокойствие, докато около нас държави губят същността си, превръщайки се в територии е по-скоро фикция. Същото важи и за измамното разбиране, че безучастието и пасивното наблюдение на същия този разпад, гарантират сигурността ни на не-мишени чрез ненамеса.

В жестокостта си нападението в Париж ни напомни отново, че Европа е изложена на волята на група хора или организации, които твърдо вярват, че си "заслужаваме урока", което от своя страна налага разумно да помислим как да превъзмогнем подобна заплаха.

Убийството на журналистите в Париж дойде в момент, в който вече няколко години съседният нам Близък изток (пълноценен партньор на ЕС в рамките на Средиземноморското сътрудничество) преживява своята институционална и политическа деструкция. Светът на арабските държави, който за период на десетилетия бе по-скоро обект в политическите отношения изведнъж се превърна в пълноценен субект, който днес от Либия до Ирак генерира нестабилност и безпокойство. Въпросът какво би могла Европа да стори, за да помогне не е тема на концептуално или прагматично политическо обсъждане и присъства в дневния ред на политиката на Съюза единствено в рамките на редовните заседания. В същото време една криза замества друга. Фокусът върху случващото се в Ирак, довела до загуба на почти една трета от територията на суверенна държава под натиска на терористична организация, и смъртта на стотици хора, заради религиозната им принадлежност скоро бе изместен от случилото се в Украйна. Геноцидът срещу йезидите бе заменен от внимание върху източните украински провинции.

Мислейки днес за случилото се във френската столица следва и да се замислим и за моралните граници, които сякаш не съществуват. Ако днес имената на загиналите в Париж са ни известни, то загиващите ежедневно в Близкия изток в самоубийствени атентати, нападения на екстремисти и

коли-бомби са факти, превърнати от новинарските бюлетин в статистика. Кога и кой чертае тънката граница между анонимността на жертвите и назоваването им с истинските им имена?

Нападението в Париж е разтърсващо и да, то е нападение срещу исконни ценности и начин на живот, на разбираня. Но реакцията не може и не бива да бъде тази на омразата от породения страх. Езикът на омразата ще бъде свободно употребен от съответните политически сили и техни представители, в опит да овладеят настроенята, породени от уплаха, че "никой не е защитен и в безопасност". Убийството в редакцията на френския вестник обаче е повод да се замислим. Доколко общата външна политика на ЕС през последните няколко години бе подчинена на идеята да се предлагат решения, вместо да се регистрират събития; дали действително политиката на интеграция на малцинствата е успешна (в този план България има сериозен повод да се замисли); не изпаднахме ли в състояние на невъзможност да предлагаме инициативи и да защитаваме принципи; забравихме ли, че да си прагматичен не означава да си безучастен пред лицето на трагедия от мащабите на Сирия? Аргументите, които стоят зад въпросите ни действително са очевидни. Четири години след началото на конфликта в Сирия страната е в състояние на пълен разпад - разделена, неконтролируема и неуправляема. Дали ЕС и неговите партньори в международен план направиха достатъчно, за да спрат насилията възстановят политическия процес и предложат решение? Без съмнение бе направен опит, който обаче налага и изводи. Процесът от Женева е нефункционален, а започналият като гражданско недоволство протест в южната част на Сирия се изроди във война, която до момента донесе смъртта на над 250 000 души, изселването на 3 450 000 души и вътрешното разселване на други 6 800 000. След внимателна преценка може би е добре да признаем, че вероятно вече можем да говорим за провал в политиката, целяща да спаси Сирия, както и впрочем за провал на самата Сирия, като държава.

Започналата криза в Ирак през юни 2014 г. постави за известен период под съмнение способността на държавата да се защити под натиска на квазиструктура, имаща претенциите да бъде мислена, като глобално обединение и дори псевдо-Халифат. Оказания натиск върху политическия елит, намесата с военни средства и без съмнение решимостта на иракското население, в крайна сметка да не допусне разрушението на крехкото усещане за държавност спряха свободното падане на страната.

Убийството на журналистите в Париж, въпреки ужасите на насилията в Сирия и Ирак, предизвика реакцията и на хората там. Фотоси на хора с плакати "Je suis Charlie" се появиха от напълно разрушения и опустошен Алепо и Багдад, столицата на държава, която само на 8 януари загуби 28 души при координирана бомбена атака. Смъртта на журналистите беше отречена и в Ливан - страна, загубила най-много представители на журналистическата гилдия през годините на т.нар. сирийско присъствие, само защото са се осмелили да напишат истината. Имената на хора, като Джебран Туейни и до днес са символ на свободното слово в страната. Пакистан също осъди нападението срещу редакцията на "Шарли Ебдо" - страна, която все още не може да се отърси от ужаса на нападението срещу училището в Пешавар през декември 2014 г., в която загинаха над 130 деца.

Както в Сирия, така и в Ирак станахме свидетели на постепенното маргинализиране, постигнато чрез изселвания и насилие, упражнено срещу традиционни религиозни и етнически малцинствени групи. Християнската общност бе поставена невъзможни условия и е в процес да се изсели завинаги от региона. Арменията общност от своя страна също почти напусна. Ако тенденцията се запази Изтокът ще загуби съществена част от своя облик и културна идентичност - идентичност, която принадлежи на тази земя и която е в основата на нейната уникалност и история. Уникалността на Близкия изток не може да бъде компенсирана очевидно нито от режима на Асад, нито от ИДИЛ, нито от друг модел на политическо или религиозно присъствие, появил се под натиска на насилията.

Именно поради това убийството в Париж би трябвало да бъде повод не за гняв, а за сериозен размисъл. Приемането, че разпадът на Близкия изток е процес, върху който не може да се влияе би имал пагубни последици, а резултатът ще бъдат вероятно нови изблици на безмислено насилие. Нападението, ако е възможно да се спекулира по-свободно, не е нападение само срещу западните ценности, то е признак на дълбок разрыв в отношенията между Европа и нейното обкръжение, на маргинализацията на цели обществени групи в самата Европа.

Убийството е знак, че нещо съществено отсъства в способността на континента да неутрализира подобна заплаха вътре в себе си.

Важната дискусия предстои и смъртта в "Шарли Ебдо" е повод тя да се ускори. Независимо от тежката криза и унищожението, случващо се на прага на европейския континент, политическият елит в Съюза не предприе адекватни мерки. Отсъствието на политическа решимост и липсата на еднородие често са представяни като процес на преценка и внимателен анализ. Политическите декларации рядко съдържат в себе си послания.

В крайна сметка заплахата от това нови нападения да се случат, предизвикани от радикален фундаментализъм е равностойна на тази крайнодесни псевдонационалистически формации да

извлекат бързи и лесни политически дивиденди, разширявайки кръга на своите привърженици и овладявайки евентуалната вълна от общественонедоволство тази формация да овладее общественото мнение в европейските страни. И тъй като и двете тенденции са налице, то нека признаем - едната е подхранвана от чувството за безсилие (собствено или обществено) да се отговори на несправливост (имагинарна или реална) срещу усещането за нарушаване на личното пространство ("те" - "ние"), а другата от липса на сигурност в икономически труден за Запада период. В дните след атаката, лидерът на крайнодесния френски "Национален фронт" обеща връщане на смъртната присъда, ако бъде избрана за президент през 2017 г. и призова да се ограничат свободите, произтичащи от Шенген, холандският антиевропейски и антиислямски политик Герт Вилдерс предложи раполагане на армията на обществени места, а Найджъл Фарадж от британската "UKIP" определи извършителите на акта в Париж като "пета колона в Европа". И двете тенденции са водени от първично усещане за "необходимостта да се въздаде справедливост", което би могло да завърши само в директен сблъсък.

Нарастващата нестабилност в непосредственото на ЕС съседство, вътрешният натиск от обществените нагласи и нарастващата популярност на крайно десните партии генерира у европейските лидери политическата отговорност и тежест за съхраняване на европейските ценности и модел на живот за своите граждани, който стои в основата на Европейските договори.

В контекста на България, тези въпроси са особено актуални, както поради географската близост до едни от най-конфликтните точки, така и заради непосредствената отговорност на управляващите за гарантиране правата и свободите, произтичащи от членството ни ЕС. Нека не забравяме, че именно крайно десните европейски партии са тези, които се стремят към ограничаване и свободата на движение в самия ЕС.

Същевременно, актът в Париж налага необходимостта европейският политически и интелектуален елит да започне разговор, да води диалог, включително в публичното пространство относно процесите в региона на Близкия изток и Южното съседство - сериозно обсъждане, какво се случва около нас и в Съюза, комуто принадлежим.

Необходимо е преосмисляне на политиката и методите на индивидуалната външна политика на държавите-членки на ЕС, а и на Общата външна политика и политика за сигурност на ЕС. Споразуменията за асоцииране и Европейската политика за съседство са загубили своята релевантност в контекста на събитията в Близкия изток. Нейният преглед е наложителен, но недостатъчен. Нужен е диференциран подход и инициативност - припознаване на процесите в региона като непосредствен интерес с преки последствия за сигурността на Съюза в широк смисъл. Дискусиите по възможни нови антитерористични мерки по време на Съветите във формат "Външни работи" (19 януари, Брюксел) "Правосъдие и вътрешен ред" (28 януари, Рига), трябва да бъдат съчетани и със стратегически подход спрямо процесите в региона. Макар и трудно постигнат и силно критикуван, но все пак колективен отговор, по кризата в Украйна, демонстрира, че ЕС би могъл да се мобилизира и да действа колективно. Стабилни съседи, означават стабилен ЕС.

Мирослав Зафиров

Мирослав Зафиров до 2014 г. е съветник в МВНР, програмен директор в Софийски Форум за сигурност и хонориран преподавател в НБУ Департамент „Средиземноморски и източни изследвания“.

Тагове: [Франция „Шарли Ебдо“](#) [3]

[тероризъм](#) [4]

[европейска външна политика](#) [5]

[ислям](#) [6]

[сигурност](#) [7]

[Ирак](#) [8]

[Сирия](#) [9]

НачалоАктуалноРесурсиИнициативиПредседателство на ЕС

Контакт с Gateway Europe За нас

Copyright © 2003-2022 Europe.bg / ISBN 954-91317-1-8

Source URL: <http://europe.bg/bg/articles/analysis/2015/01/09/otgovorut-na-terorizma-zavisi-ot-postavyaneto-na-pravilniya-vupros?mini=2022-03>

Връзки

[1] <http://europe.bg/bg/articles/analysis>

- [2] <http://europe.bg/bg/topic/terorizum>
- [3] <http://europe.bg/bg/tags/franciya-sharli-ebdo>
- [4] <http://europe.bg/bg/tags/terorizum>
- [5] <http://europe.bg/bg/tags/evropeyska-vunshna-politika>
- [6] <http://europe.bg/bg/tags/islyam>
- [7] <http://europe.bg/bg/tags/sigurnost>
- [8] <http://europe.bg/bg/tags/irak>
- [9] <http://europe.bg/bg/tags/siriya>